

شرکتهای بزرگ نفتی درگیر با حیرت و سردرگمی

امریکای شمالی، انگلستان و دریای شمال تولید می شود. موبیل، شرکت دیگر آمریکایی یک چهارم از منابع خود را تنها از حوزه عظیم نفتی آرون در اندولای بدست می آورد. به گفته یک مدیر شرکت نفتی رابین وست در واشنگتن، ادامه استخراج نفت از این حوزه ها یا نزدیک به پایان بردن منابع آنها است و یا تقریباً این منابع به انتها رسیده است و حوزه های جدید نیز یا به بزرگی حوزه های قبلی نیستند و یا از نظر سوددهی اقتصادی بنظر نمی رسند.

ظهور رقبای نیرومند

از اواسط دهه ۱۹۸۰ تاکنون حوزه های عظیم نفتی اندکی اکتشاف شده است. گرچه حوزه های کوچکتر به وفور یافت شده اند ولی از نظر اقتصادی بازدهی حوزه های بزرگ را به دلیل بلعیدن هزینه های هنگفت نداشته اند.

از نظر فنی، چاههای سوده ده نفتی امروزه چاههایی هستند که بازسازی شده اند. در یک بررسی از وضعیت ۱۶ شرکت بزرگ نفتی از سوی یک بانک سرمایه گذاری آمریکایی نشان داده شده است که از سال ۱۹۸۵ همان میزان گاز نفتی که از چاههای نفتی این شرکتها به دست آمده مجدداً به همان چاهها تزریق شده است که حاصل آن استخراج بیشتر نفت و گاز در آینده است. با اینحال چنین آماری زمانی معتبر است که عناصر گوناگون فنی و اقتصادی در آن ملحوظ شده

دهند. برعکس ایران و عراق تمایل آشکار خود را به سرمایه گذاریهای خارجی در صنایع نفت خود ابراز کرده اند، ولی تحریمهای سازمان ملل بر فروش نفت عراق مانع از نفوذ این شرکتها در آن است و در ایران نیز که شرکت آمریکایی کومکون سال گذشته موفق شده بود برنده مناقصه اکتشافات در دو حوزه نفتی شود به دستور کلیتون از این معامله پرسود محروم شد.

در کشورهای شوروی سابق بی ثباتی سیاسی موجب شده است که امیدهای شرکتهای بزرگ نفتی برای نفوذ در آنها تقریباً بر باد رود. روسها که یک سری پیشنهاد برای اکتشاف و استخراج نفت به ارزش بیست میلیارد دلار به شرکتهای نفتی غرب داده بودند با اکراه آنها روبرو شدند. این شرکتها شرط پذیرش پیشنهاد روسها را حل و فصل مشکلات حقوقی و روشن کردن وضعیت مالیاتها اعلام کردند.

چند شرکت بزرگ نفتی غرب، از جمله بریتیش پترولیوم، شورون و موبیل قراردادهایی را با آذربایجان و قزاقستان برای اکتشاف و استخراج نفت در دریای خزر امضاء کرده اند که ارزش آنها به میلیاردها دلار بالغ می شود ولی هیچکس نمی داند که نفت این کشورها چه موقع به بازار جهانی سرازیر خواهد شد. ایران، ترکیه، روسیه و امریکا در بحثهای بی پایان در زمینه مسیر خطوط لوله نفت مورد نیاز برای جابجایی نفت درگیرند.

بسیاری از شرکتهای

همه دهه نفتی غرب هنوز بیشترین نفت مورد نیاز و نیز سود خود را از آن حوزه های نفتی که در دهه های گذشته شمال شده اند کسب می کنند. مثلاً شرکت آمریکایی آرنکو حدود هشتاد درصد از نفت خود را از حوزه های نفتی آلاسکا و لیبی شمال استخراج می کند. چهار پنجم از نفت و گاز شرکت بریتیش پترولیوم در

شرکتهای بزرگ نفتی، و یا آنطور که خود دوست دارند نامیده شوند «عمده ها» سازمانهایی بسیار انتعاف پذیرند. طی سالهای ۱۹۷۰ که مناقشان در خاورمیانه سخت به مخاطره افتاد دست به اکتشاف در نقاط دور دست جهان، مانند آلاسکا و دریای شمال زدند. در سالهای ۱۹۸۰ که با کاهش دور از انتظار قیمت نفت روبرو شدند از طریق کاهش هزینه های خود توانستند بحرانها را از سر بگذرانند و امروز، در سالهای انتهایی دهه ۱۹۹۰ سرانجام موفقیتهایی بدست آورده اند.

چندی پیش بریتیش پترولیوم و رویال داچ-شل، دو شرکت بزرگ نفتی جهان اعلام کردند به سودهای قابل انتظار دست یافته اند، شرکتهای آمریکایی نیز با بهره گیری از بهای شناور نفت در سطحی بالا سوددهی خود را اعلام کردند. در همین حال تقاضای جهانی برای نفت به برکت نیاز فراوان کشورهای آسیایی به انرژی، سالانه دو درصد افزایش یافته است، ولی اعتماد به ادامه چنین روندی تا چه حد می تواند معقول باشد؟ ادامه بقای شرکتهای بزرگ نفتی همواره در گروی یافتن منابع جدید سودآور نفت بوده است. بخش بزرگی از سوددهی این شرکتها وابسته به اکتشاف منابع جدیدی است که اقتصادی باشد. آنها گاه تا سه چهارم از هزینه های جاری خود را به یافتن این منابع اختصاص می دهند و امروز با آگاهی از وجود منابع عظیم نفت در نقاط گوناگون جهان، آینده ای روشن برای خود پیش بینی می کنند.

به رغم رشد روزافزون تقاضای جهانی برای نفت منابع نفت آنچنان فراوان است که پاسخگوی هر میزان از تقاضا است. منابع ثابت شده موجود دو سوم بیشتر از آن میزانی است که در سالهای ۱۹۷۰ حدس زده می شد؛ ولی مشکل در این است که این منابع کمتر در دسترس شرکتهای بزرگ نفتی غرب قرار دارند.

به عنوان مثال کشورهای عضو اوپک که اکثر آدر خاورمیانه قرار دارند بر شصت درصد از منابع شناخته شده نفت جهان نشسته اند. رشد روحیه خود اتکائی در عربستان سعودی و کویت رو به افزایش است و لذا مشکلاتی برای شرکتهای بزرگ نفتی ایجاد شده، زیرا این کشورها امروز کمتر مایلند عملیات اکتشاف و استخراج نفت خود را در اختیار این شرکتها قرار

**چگونگی
مراقبت زیبایی
و بهداشت مو با
عصاره های
طبیعی گیاهان**

در صفحه ۶۵

باشد. مثلاً بسیاری از ذخایر نفتی با ارتقاء سطح تکنولوژی استخراج، چه به منظور افزایش عمر آنها و چه با هدف دسترسی به منابعی که تاکنون خارج از دسترسی بوده‌اند (تکنولوژی پیشرفته باعث شد حوضه‌های عظیم نفتی در خلیج مکزیک که دسترسی به آن ناممکن بود کشف و نفت آن استخراج شود).

عوامل دیگر را که اتکاء روزافزون شرکت‌های بزرگ نفتی به گاز طبیعی است نیز نباید از نظر دور داشت. بنگ بانک سرمایه‌گذاری آمریکایی به نام فرگوس مک آرد پیش‌بینی کرده است که تولید گاز پانزده شرکت بزرگ نفتی از سال ۱۹۹۵ تا سال دو هزار دو برابر خواهد بود. با این حال بسیاری از شرکت‌های نفتی غرب ترجیح می‌دهند سهمان متکی به استخراج نفت باشند تا گاز، چرا که حمل و نقل گاز مشکلی‌تر و تولید آن کم سودتر از نفت است.

ده سال قبل هفت شرکت بزرگ نفتی جهان حدود شصت درصد از سرمایه‌های جاری خود را در آمریکای شمالی به تولید نفت اختصاص دادند ولی امروز با اطمینان پایان گرفتن ذخایر نفتی آمریکای شمالی حدود هصمن مقدار را در خارج از آمریکا سرمایه‌گذاری کرده‌اند. این سرمایه‌گذارها به ویژه در کشورهای نظیر نروژ و کلمبیا که هنوز بی‌نفت و عرصه به شرکت‌های نفتی غرب روی خوش نشان می‌دهند انجام گرفته است، با این حال قیمت نفت در این کشورها نیز رو به افزایش است و از سوی دیگر هر روزه رفیقان جدیدی در مقابل قولهای قدیمی نفت قدیم می‌کنند که از آن جمله است شرکت نفت آرزانتین. این شرکت با سرمایه‌های عظیم، و بنا بر سخوررداری از تکنولوژی پیشرفته در صنایع نفت، بصورت یکی از رفیقان اصلی شرکت‌های نفتی غرب در آمریکای لاتین درآمده است.

شرکت‌های بزرگ نفتی امروز متحیرند پول خود را برای کسب بیشتر سود از تولید نفت در کجای مصرف کنند؟ تعداد کمی از شرکت‌های نفتی معتقد به تغییر رشته فعالیت‌های خود و رو آوردن به معادن غیر نفتی و با بهره‌گیری هستند. اما همه شرکت‌ها همه راه بیشتر در مقابل خود نمی‌بینند.

راه اول سرمایه‌گذاری در تکنولوژی است. تکنیک‌های نظیر حفار عمودی موجب شده است که قسمت درسد از ذخایر بنگ تهران نفتی قابل احاطه و سودآور شود. این رقم در سالهای ۱۹۷۰ در حدود ۲۵ درصد بود. ولی تکنولوژی نمی‌تواند جاناتین ذخایری شود که با هزینه کم به بهره‌برداری می‌رسند. به گفته آرمی بین المللی انرژی، هزینه تولید نفت در

کشورهای ایران، عراق، عربستان سعودی و کویت کمتر از دو دلار در هر بشکه است که این رقم برای نفت دریای شمال به ده دلار در هر بشکه بالغ می‌شود. راه دوم: بسیاری از شرکت‌های بزرگ نفتی تلاش می‌کنند با یک چرخش، فعالیت اصلی خود را روی تولید گاز متمرکز کنند. منابع گاز بسیار بیشتر از نفت است و انتظار می‌رود تقاضای جهانی برای گاز سالانه افزایشی برابر سه درصد داشته باشد ولی فعالیت در زمینه تولید گاز مشکلاتی بسیار بیشتر از تولید نفت دارد. فقدان بازارهای بزرگ مصرف‌طلب می‌کند که قبل از هر اقدام برای استخراج گاز، بازار آن آماده شود که اقدامی است نه سهل و نه ممکن در کوتاه مدت. به عنوان مثال شرکت موبیل که انتظار پایان یافتن ذخایر حوضه نفتی آرون در اندونزی را می‌کشد اقدام به اکتشاف و استخراج گاز در قطر کرده اما مجبور است برای فروش گاز خود تلاش عظیم را برای یافتن مشتری آغاز کند.

راه سوم کسب امتیاز استخراج نفت شرکت‌هایی است که در فعالیتهای خود دچار شکست شده‌اند. چندی پیش مدیرعامل شرکت امبولکس استرالیا که در اکتشاف و استخراج یک حوضه بزرگ نفتی موفق

نشده است توصیه کرد سهامداران پیشنهاد شرکت موبیل را برای ادامه کار این حوضه به ارزش یک میلیارد و چهار صد و سی میلیون دلار بپذیرند. همچنین شرکت آرکو اخیراً سیصد و پنجاه میلیون دلار از سهام شرکت لوک اویسل رومانیه را خریداری کرده است.

شرکت‌های بزرگ نفتی درگیر و دار یافتن حوضه‌های سودده و مقرون به صرفه نفتی به واهی دیگر نیز امید بسته‌اند؛ افزایش بهای نفت، تقاضای جهانی برای خرید نفت در اوائل قرن آینده می‌تواند تغییراتی عمده در قیمت‌های کنونی ایجاد کند، گرچه این تغییرات که قطعاً در جهت افزایش بهای نفت خواهد بود پدیده‌ای سخت‌آزاد هستند. تصمیم‌های مصرف‌کنندگان جهانی است، ولی به شرکت‌های نفتی

امکان می‌دهد با رسیدن به سودهای کلان نفس راحتی بکشند. تنها در این صورت است که استخراج از حوضه‌های پرهزینه برای شرکت‌های نفتی مقرون به صرفه خواهد بود.

هیچیک از شرکت‌های بزرگ نفتی یک شوک بزرگ نفتی، نظیر آنچه را که در سالهای ۱۹۷۰ اتفاق افتاد محتمل نمی‌دانند و در محاسبات خود دخالت نمی‌دهند.

مناسب‌ترین اقدام برای شرکت‌های بزرگ نفتی در حال حاضر اینست که همزمان بنا افزایش درآمدهایشان، به دارندگان اوراق سهام خود ارقام بیشتری بپردازند در غیر اینصورت، بنا به گفته یک کارشناس مسائل نفت: «صنایع نفت، در مجموع ارزش سهام خود را که در دست دارندگان سهام است نابود خواهد کرد.»

ماخذ اکونومیست، مه ۱۹۹۶
برگردان از سرویس ترجمه «گزارش»

شرکت تولیدی صنعتی

لیسکار فیوز

اولین تولیدکننده

فیوز اتوماتیک

در ایران (آلفا)

مجموع آباد لرستان

تلفن و تلکس: ۲۲۹۱۷-۶۲۱